נערה המאורסה פרק עשירי נדרים עז.

רש"י ר"ן

מסורת הש"ס

א) [שבת קנ:], ב) [סס ע"ש], ג) [סס לעיל עו:], ד) שבת קנ:, ה) [מכות קד: ע"ש], ו) [כילה לו:], ז) [לקמ עו:], ח) [כילה לו:], ט) ל"ל כר רב הונא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשלא לצורך שבת הוא מנלן היא: (ב) רש"י ד"ה נדרה וכו' אלא ודאי מדקתני דמפר:

מוסף רש"י

מפירין. בעל לאמר, ונשאלין. לחכם, לנדרים שהן לצורך השבת. כגון שנדר שלא לאכול היום (שבת קנז.), או דלמא אפילו שלא לצורך. דגבי הפרה ביום שמעו מתיר, ואם לא מיפר הלחודא שוב אינו מיפר (שם). הפרת נדרים כל היום. עד שתתאחן ותו לא, ואפילו שמע סמוך לחשיכה (שם). איבעיא להו. הא דקתני נשאלין לנדרים שהן לצורך, כשלא היה להם פנאי. לשאל מערב שבת קאמר, או אפילו כשהיה להם פנאי (שם). אישתיק קאמרת. הא דמתמהת ואמרת אמר רב הכי, משום דלא סגיאה לן הוא ולאשתיקן קאמרת, או משום דחביבה עלן ולאשתקין קאמרת, דאי אמרה רב אמרת לי חמרת, דשפיר אמר (כתובות קד:).

פירוש הרא"ש

תנן התם מפרין נדרים בשבת כו'. משנה היא בשבת שבת: ונשאלין לחכם נדרים שהם לצורך השבת. כגון נדרי חכילה ושתיה: איבעיא להו מפירין נדרים בשבת דקתני לצורך השבת דוקא, ולצורך השבת דקתני כשיפא אחרייהו קאי והאי דקתני בשבת בשבת תרי זימני מפרש טעמא בשלהי שבת משום בשלמא נריכה כ"ד והפרה אינה נריכה כ"ד: או דלמא אפי' שלא לצורך השבת. ומשום שומנה עובר בשתחתן אי"כ משום דבעל מפר אבל פתח ובלא חרטה בדבור בעלמא מפר אפי' שלא לצורך הבשת: מאי אירא חשבה אפי' בתוך היום אינו יכול להפר. כגון שמקר לחשבה שליין לה שהות שעד לאחול בשמות אבל מרשה דקתני מפר לה עד שלא תתאחן דמשמע שמוך לחשבה לא בעי למידק דאיכא לדאחר לחודי מפר מבעוד יום קאמר דאיכא שהות לאחול אבל מפיפא מדקתני שפיר דמשמע דוקא חשבה הא דיום אפי' סמוך לחשבה מני מפר: מ"ד כל היום אין בפי לא. שלא לצורך השבת כיון דאי אפשר להפר משמתאחן הקילו חכמים להפר בשבת אף שלא לצורך: ולמ"ד שעת לצורך השבת אין שלא לצורך לא. אם נדרה בשבת אינו מפר שלא לצורך השבת אבל אם נדרה בע"ש ושמע בשבה ולא הפר לה מפר בשבת אפילו שלא לצורך השבת ואע"פ שהיה יכול להפר מאתמול הא אמרינן לקמן דנשאלין על נדרים בשבת לצורך השבת אפי' בנדרים שהיה להם לשאל מבעוד יום הלכך הי"נ כיון דזמנו עובר אפי' שלא לצורך מפירין והך בריתא דקתני אין מפירין שלא לצורך השבת אמרא בר' יוסי בר' יהודה ובגדרה בשבת: בשלא היה להם פנאי מבעוד יום. כגון שנדר בשבת או לא נזדמן לו חכם מע"ש: משום דאחוי בדיעא. כיון שנרע שלאה ואין דנין בשבת: ביון דס"ל אפ' מעומד בו'. ודין דוקא מיושב וכיון דכתיב כיום המילו לא בניו וקרובים פטולים דכתיב לא יומתו אבות על בנים וכל הכתב נדון כשר להעיד: כאן רחוי לגרום הא דמחוד לא מתחרט אם מתחרט על נדרו. דס"ל אפי' מעומד דפותחין המרוה כל דהו ואין נריך למנות פתח לנדרו הלכך היה מתעסק בדברים אחרים בשעה שהיה מתיר נדר כי אין נריך יאוב הדעת אלא דרך עראי היה מתיר ואינו נדרא ובודק סכין: רבה הונא הוה יתיב וקאים. פירוש היה יושב ועומד שלא היה מושב ליבב כיאוב הדעת אלא דרך עראי היה מתיר נדרים: אלא אימא הלכה נשאלין נדרים בלילה. וקמ"ל דלא תסיב כמו דין: אמר ר' אבא אמר רב הכי א"ל אשתיקן קאמרת או אשתקין. ת"ל רב הונא מקומל לך מה שאמרתי ואתה אומר להשתקוני אם רב אחרים לו אינו מקומל לך ואתה תמה אם רב אחרים ולהשתיקני אתה אומר:

מתנן התם מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ב]איבעיא להו מפירין נדרים בשבת לצורך השבת או דלמא [ג]אפי' שלא לצורך ת"ש דתני רב זוטי דבי רב פפי אין מפירין נדרים אלא לצורך השבת אמר רב אשי הא לא תנן הכי נדרה עם חשיכה מפר לה עד שלא תחשך ואי אמרת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא מאי אירא חשבה אפי' בתוך היום אינו יכול להפר דשלא לצורך [ד] תנאי היא [ה]הפרת נדרים כל היום רבי יוסי ברבי יהודה ור"א בר' שמעון אמרו מעת לעת למ"ד כל היום אין בפי לא אפילו שלא לצורך השבת מפר למאן דאמר מעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא [ו]ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ז]איבעיא להו כשלא היה להם פנאי או דלמא כשהיה להם פנאי ת"ש דאיזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב זוטרא בריה דרב זעירא אפילו בנדרים שהיה להם פנאי מבעוד יום סבר רב יוסף למימר נשאלין נדרי' בשבת ביחיד מומחה אין בשלשה הדיוטות לא משום דמתחזי כדינא א"ל אביי [ח]כיון דסבירא לן אפי' מעומד אפי' בקרובים ואפי' בלילה לא מיתחזי כדינא אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב הלכה מפירין נדרים בלילה והא מתניתין היא נדרה בלילי שבת אלא אימא הלכה נשאלין בלילה א"ל ר' אבא לרב הונא אמר רב הכי א"ל אישתיק [ט]אמר ליה אישתיק קא אמרת או שתי קאמרת אמר רב איקא בר אבין איזדקיק ליה רב לרבה בקיטונא

[ט]תנן התם מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ב]איבעיא להו מפירין נדרים בשבת לצורך השבת או דלמא [ג]אפי' שלא לצורך ת"ש דתני רב זוטי דבי רב פפי אין מפירין נדרים אלא לצורך השבת אמר רב אשי הא לא תנן הכי נדרה עם חשיכה מפר לה עד שלא תחשך ואי אמרת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא מאי אירא חשבה אפי' בתוך היום אינו יכול להפר דשלא לצורך [ד] תנאי היא [ה]הפרת נדרים כל היום רבי יוסי ברבי יהודה ור"א בר' שמעון אמרו מעת לעת למ"ד כל היום אין בפי לא אפילו שלא לצורך השבת מפר למאן דאמר מעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא [ו]ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ז]איבעיא להו כשלא היה להם פנאי או דלמא כשהיה להם פנאי ת"ש דאיזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב זוטרא בריה דרב זעירא אפילו בנדרים שהיה להם פנאי מבעוד יום סבר רב יוסף למימר נשאלין נדרי' בשבת ביחיד מומחה אין בשלשה הדיוטות לא משום דמתחזי כדינא א"ל אביי [ח]כיון דסבירא לן אפי' מעומד אפי' בקרובים ואפי' בלילה לא מיתחזי כדינא אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב הלכה מפירין נדרים בלילה והא מתניתין היא נדרה בלילי שבת אלא אימא הלכה נשאלין בלילה א"ל ר' אבא לרב הונא אמר רב הכי א"ל אישתיק [ט]אמר ליה אישתיק קא אמרת או שתי קאמרת אמר רב איקא בר אבין איזדקיק ליה רב לרבה בקיטונא

[ט]אמר ליה אישתיק קאמרת או אשתקין קאמרת אמר ליה מ"ם דאמר רב איקא וכו'. וה"פ אמר רב הכי רבי אבא שאל לרב הונא אם שמעה מרב בפירוש והשיב לו רב הונא דאיהו אמר קמיה דרב ורב שתק ושאל לו ר' אבא לרב הונא הא דשתק לך רב משום דהודה לדבריך כאדם האומר לחבירו אשקיין קאמרת או דלמא האי דשתק לך משום שרלה לשתקך ולא חס להשיבך. ומייתי מ"ם דרב גופיה עבד עובדא להתיר נדרים בלילה: בקיטונא

[ט]אמר ליה אישתיק קאמרת או אשתקין קאמרת אמר ליה מ"ם דאמר רב איקא וכו'. וה"פ אמר רב הכי רבי אבא שאל לרב הונא אם שמעה מרב בפירוש והשיב לו רב הונא דאיהו אמר קמיה דרב ורב שתק ושאל לו ר' אבא לרב הונא הא דשתק לך רב משום דהודה לדבריך כאדם האומר לחבירו אשקיין קאמרת או דלמא האי דשתק לך משום שרלה לשתקך ולא חס להשיבך. ומייתי מ"ם דרב גופיה עבד עובדא להתיר נדרים בלילה: בקיטונא

מתנן התם. בפ' בתרא דשבת (קנז.): מפירי' נדרי'. בעל לאמר: ונשאלי'. לחכם: איבעיא להו מפירי' לצורך שבת. אי לצורך שבת אתרוייהו קאי: או דלמא אפי' שלא לצורך השבת. לא אי לצורך השבת אלא לנשאלי' דהוי כמו דין, אבל הפרת בעל לא דמפר הוא בלא מרטה: מאי אירא לחבר חשבה. דאינו יכול להפר כל אפי' בתוך היום אינו יכול להפר, כגון סמוך לחשכה שאין לה שהות לאחול בשבת הו לא הוי לורך שבת, אבל מרשה דקתני מפר עד שתתאחן (ומשמע) סמוך לחשכה לא רלה למידק, דאיכ' לתחוי דמיירי דווקא מנעוד יום שהוא לצורך היום, אבל מפיפא מדקדק דבלא לצורך שבת קאמר (דקתני) דלא יפר בשבה, הא בו ביום יפר אפי' סמוך לחשכה שעה אחת: למ"ד כל היום אין בפי' לא אפ' שלא לצורך. דהקלו כיון שלא יוכל שוב להפר: למ"ד כמעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא. דאמאי אריגן בשבת להפר, אחר השבת יוכל שוב להפר דאחוי מעת לעת. וה"נ אית' לכך פוגיא בפ' בתרא דשבת (קנ.) דקאמר מנאי היא כי הכא: איבעיא להו. הא דשריגן נדרי' לנשאל לצורך השבת, בלא"ה לנשאל בע"ש שנדר סמוך לחשכה: דמתחוי בדינא. והתנן (כילה לו:) אין דנין בשבת: כיון דס"ל אפ' מעומד. ודין קו"ל מיושב: ובקרובים. וקו"ל

עין משפט נר מצוה

נו א ב מיי' פ"ז מהל' שבועות הל' ו ופי"ג מהל' נדרים הל' ח ופי"ד מהל' שבת הל' ו סמג לאוין סה וטור ושו"ע א"ח סימן שמא סעיף ה ושו"ע יו"ד סימן רלד סעיף כד:

נז ג ד מיי' פ"ז מהל' שבועות הל' ו ופי"ד מהל' שבת הל' ו סמג שם וסימן רסה טוש"ע א"ח שם ושו"ע יו"ד סימן רכח סעיף ג:

נח ה מיי' פ"ז מהל' שבועות הל' ו סמג לאוין רמז רמב טוש"ע יו"ד סימן רכח סעיף ג (וכרב אלפס שבת פכ"ד דף עה:):

תוספות

תנן התם. בפ' בתרא דשבת (קנז.): מפירי' נדרי'. בעל לאמר: ונשאלי'. לחכם: איבעיא להו מפירי' לצורך שבת. אי לצורך שבת אתרוייהו קאי: או דלמא אפי' שלא לצורך השבת. לא אי לצורך השבת אלא לנשאלי' דהוי כמו דין, אבל הפרת בעל לא דמפר הוא בלא מרטה: מאי אירא לחבר חשבה. דאינו יכול להפר כל אפי' בתוך היום אינו יכול להפר, כגון סמוך לחשכה שאין לה שהות לאחול בשבת הו לא הוי לורך שבת, אבל מרשה דקתני מפר עד שתתאחן (ומשמע) סמוך לחשכה לא רלה למידק, דאיכ' לתחוי דמיירי דווקא מנעוד יום שהוא לצורך היום, אבל מפיפא מדקדק דבלא לצורך שבת קאמר (דקתני) דלא יפר בשבה, הא בו ביום יפר אפי' סמוך לחשכה שעה אחת: למ"ד כל היום אין בפי' לא אפ' שלא לצורך. דהקלו כיון שלא יוכל שוב להפר: למ"ד כמעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא. דאמאי אריגן בשבת להפר, אחר השבת יוכל שוב להפר דאחוי מעת לעת. וה"נ אית' לכך פוגיא בפ' בתרא דשבת (קנ.) דקאמר מנאי היא כי הכא: איבעיא להו. הא דשריגן נדרי' לנשאל לצורך השבת, בלא"ה לנשאל בע"ש שנדר סמוך לחשכה: דמתחוי בדינא. והתנן (כילה לו:) אין דנין בשבת: כיון דס"ל אפ' מעומד. ודין קו"ל מיושב: ובקרובים. וקו"ל

לא יומתו על פי אבות: ואפ' לילה. ודין פסוי בלילה, דכתיב (דברים כה) כיום המילו, אימא הילכה בלילה עובדא: והא מתני' היא. מיפר (לילי) שבת, ומאי קמ"ל: א' רב הבי. אמרת דבר זה משמו של רב: א"ל אשתיקן או אשקיין קאמרת. הא דמתמהת ואמרת מ' רב הכי, משו' דלא ס"ל ואלאשתיקן קאמרת, או לאשקיין קאמרת משו' דחביב עלן ואי אמר רב מקשה לי אמרת דשפיר אמר, כך פירש"י ז"ל ס' הטשלן (מכות קד: ד"ה אשתיקן). והר"ר אליעזר לא פי' כן, ונראה ס"ל אשתיק, כלומר כשאמרתי דבר זה שתק רב ולא אמרה נפר, אשתיקא אמרת, כלו' רב לא קבלה, או אשקיין, שתק משו' דקבל, מ"ש דרב אחזקיק ואמיר יאמיר בלילה, אלמא דרב קבלה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com